บทที่ 1
บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันประชากรของประเทศไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตภูมิประเทศที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก มีอากาศอบอุ่น พื้นดินที่อุดมสมบูรณ์ และมีแหล่งน้ำจืดมากทำให้ประเทศไทยได้เปรียบประเทศอื่น ในเขตภูมิภาคที่มีอากาศหนาวเย็น ซึ่งเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับการทำการเพาะปลูก จากปัจจัยดังกล่าวทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการส่งออกสินค้าทางการเกษตรมากเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ไม่ว่าจะเป็นสินค้าอุตสาหกรรมมีมูลค่าการส่งออกถึง 247,586.4 ล้านบาทใน ปี 2546 และเป็นสินค้าทางการเกษตรมูลค่า 366,225.5 ล้านบาทในปี 2546 (ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร) จากการที่ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าทางการเกษตรมากเช่นนี้ ทำให้มีเงินไหลเข้าประเทศปีละหลายแสนล้านบาท ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการส่งออกสินค้าทางด้านอุตสาหกรรมมากขึ้นก็ตาม แต่สินค้าทางการเกษตรยังคงเป็นสินค้าหลักของประเทศไทย โดยจะเห็นได้จากการที่เกิดสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงปี 2540 ที่ผ่านมาสินค้าทางด้านอุตสาหกรรมอื่นประสบปัญหาอย่างมาก แต่ผู้ประกอบการทางด้านการเกษตรได้รับผลกระทบน้อยกว่าอุตสาหกรรมอื่นและสินค้าทางการเกษตรนี้เองที่ทำให้ประเทศไทยสามารถสู้กับวิกฤตทางเศรษฐกิจและสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้

ถึงแม้สินค้าการเกษตรเป็นสินค้าเศรษฐกิจที่มีการส่งออกมากและนำเงินเข้าประเทศมากเพียงใดก็ตามเกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกโดยตรงยังคงมีความเป็นอยู่ที่ลำบากมีฐานะยากจน และเป็นกลุ่มชนชั้นล่าง ของประเทศมีหนี้สินมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพด้านอื่น และในปัจจุบันประเทศไทยยังมีคู่แข่งที่สำคัญเช่น จีน เวียดนาม ที่มีการผลิตสินค้าทางการเกษตรที่แปรรูปและยังไม่แปรรูปออกสู่ตลาดโลกมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาทั้งในด้านการเพาะปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงและมีต้นทุนต่ำเพื่อที่จะสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

อ้อย เป็นพืชไร่ที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตน้ำตาลซึ่งประเทศไทย มีการส่งออกน้ำตาลเป็นอันดับที่ 3 ของโลกรองจาก บราซิลและ สหภาพยุโรปในปี 2547 (ที่มา : บริษัทอ้อยและน้ำตาลไทย จำกัด) และไทยผลิตน้ำตาลได้7.58 ล้านตันเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.03 (ที่มา : หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ วันที่ 17 เมษายน 2546 : 4) แต่ราคาน้ำตาลในตลาดโลกยังมีความผันผวน เนื่องจากปริมาณการผลิตมากกว่าปริมาณความต้องการและในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในกลุ่มสหภาพยุโรป ไต้หวันและญี่ปุ่นลดการนำเข้าน้ำตาลทรายจากไทยเพราะมีแป้งและสารกำจัดศัตรูพืชปนอยู่ โดยมีสาเหตุจากเกษตรกรตัดอ้อยที่ไม่ได้มาตรฐาน สาเหตุของปัญหานี้เนื่องมาจากประเทศไทยมีการปลูกอ้อยไม่เหมาะสมในบางพื้นที่ทำให้ต้นทุนในการผลิตอ้อยสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ความหวานน้อย อ้อยที่ไม่ได้คุณภาพส่งผลให้ศักยภาพในการแข่งขันด้านการส่งออกน้ำตาลลดลงเมื่อเทียบกับประเทศผู้ส่งออกน้ำตาลรายสำคัญอื่นๆ ของโลก และในปัจจุบันรัฐบาลได้มีการส่งเสริมให้โรงงานน้ำตาลนำอ้อยมาผลิต เอธานอล สำหรับนำไปผสมเป็นน้ำมันเชื้อเพลิง เนื่องจากในปัจจุบันราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในตลาดโลก มีราคาสูงมากและจากนโยบายนี้รัฐบาลยังหวังว่าจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาราคาอ้อยในระยะยาว

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ในการปลูกอ้อยประมาณ 7.46 ล้านไร่ (ที่มา : หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจวันที่ 11 ธันวาคม 2546) พื้นที่ในการปลูกส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดอุดรธานีมีพื้นที่การเพาะปลูกถึง 541,029 ไร่ (ที่มา : สำนักงานเขตเศรษฐกิจอุดรธานี 2546) และเป็นจังหวัดที่มีโรงงานผลิตน้ำตาลตั้งอยู่ด้วย อำเภอที่มีพื้นที่การเพาะปลูกอ้อยมากที่สุด 3 อันดับคือ อำเภอโนนสะอาด อำเภอกุมภวาปี และอำเภอหนองแสง จากการที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้โรงงานน้ำตาลนำอ้อยมาผลิต เอธานอล ซึ่งเป็นการช่วยแก้ปัญหาราคาอ้อยในระยะยาว แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันราคาอ้อยยังคงมีความผันผวนอยู่มาก และจังหวัดอุดรธานีมีพื้นที่การปลูกอ้อยมาก ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมในเขต อำเภอโนนสะอาด อำเภอกุมภวาปี และอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ให้ผู้สนใจที่จะลงทุนปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่อำเภอโนนสะอาด อำเภอกุมภวาปี และอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1. ขอบเขตการศึกษา

ทำการศึกษา ต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกอ้อยของเกษตรกรเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมในเขต อำเภอโนนสะอาด อำเภอกุมภวาปี อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี

2. วิธีการศึกษา

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ขึ้นทะเบียนการนำอ้อยมาขายให้กับโรงงานน้ำตาลจำนวน 260 ราย จากประชากรทั้งหมด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จำนวน 560 ราย (ที่มา : แผนกไร่. โรงงานน้ำตาลเกษตรผลอุดรธานี วันที่ 12 ตุลาคม 2547) ใช้การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience sampling) โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดกลุ่มตัวอย่างการศึกษาในครั้งนี้

2.2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากเอกสาร วารสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์รัฐบาล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์

อ้อย หมายถึง ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Saccharum officinarum Linn.* ในวงศ์ *Gramineae* ขึ้นเป็นกอลำต้นเป็นปล้อง มีหลายพันธุ์ เช่น อ้อยขาไก่ อ้อยตะเภา หีบเอาน้ำหวานทำน้ำตาลทรายหรือใช้ดื่ม หรือเคี้ยวกินน้ำหวาน (ที่มา : พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2542.)

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนการปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานน้ำตาล ได้แก่ ต้นทุกอย่างที่เกี่ยวข้องในการปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรม ตั้งแต่การเตรียมดินจนกระทั่งมีผลผลิตเพื่อจำหน่าย

ผลตอบแทน หมายถึง เงินรับสุทธิหรือกำไรสุทธิที่ได้รับจากการจำหน่ายอ้อยหลังจากหักต้นทุนแล้ว

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่แต่ละขนาดในเขต อำเภอโนนสะอาด อำเภอกุมภวาปี อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี

2. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา เป็นแนวทางในการบริหารต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกร ส่วนผู้ที่สนใจในการปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมก็สามารถที่จะใช้ข้อมูลในการตัดสินใจลงทุนทำไร่อ้อยในเขต อำเภอโนนสะอาด อำเภอกุมภวาปี และ อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี และสำหรับผู้ที่สนใจที่จะทำการศึกษาต่อไปก็สามารถนำข้อมูลนี้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไปได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved